

ਐਸਐਸ ਨਿੱਝਰ, ਜੇ.

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਅਪੀਲੈਟਸ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, - ਮੁਦਈ/ਜਵਾਬਦਾਰ

ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 2084 ਆਫ 2000

17 ਮਈ, 2003

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963—ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ — ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ—ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਠੋਸ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ—ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ—ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ—ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਪੀਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

(ਪਰਾ 14)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਭਵ ਸਿੱਟੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

(ਪਰਾ 16)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਵਰਤਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਆਪਹੁਦਰੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 24)

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਰੁਣ ਨਹਿਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਐਮਜ਼ੇਐਸ ਸੇਠੀ, ਜੀ.ਐਮ ਉਮੈਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸਐਸ ਨਿੱਝਰ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਐੱਲ. ਰੁਪਏ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਰੋਪੜ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ RT-376, 8 ਮਈ, 1991 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਮ੍ਰਿਤਕ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ 23 ਦਸੰਬਰ, 1993 ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰੋਪੜ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ RT-74, 21 ਫਰਵਰੀ, 1994 < / 1 ਜੁਲਾਈ, 1997 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੇ 13 ਦਸੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(2) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਰੋਪੜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 150 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੇ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 659 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸਬੰਧੀ ਮਿਤੀ 12 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ 12 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪਲਾਟ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 12,000 ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਲੀ ਸੀ। 5,000 ਬਿਆਨੇ ਵਜੋਂ. ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਅੰਗੂਠਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਮਾਜਰੀ ਜੱਟਾਂ, ਰੋਪੜ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਦੇ ਪੰਚ ਅਤੇ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਸੰਗਤਪੁਰ ਦੇ ਲੰਬੜਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤਾ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ 6 ਮਈ, 1988 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਵਿਚਾਰ। 7,000 ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸੇਲ ਡੀਡ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਸੀ। 6 ਮਈ, 1988 ਨੂੰ, ਉਹ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। 7,000 ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਖਰਚੇ, ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਸ਼ਾਮ 4,55 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਥੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਰੋਪੜ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਪਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ

ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਇਆ ਕਿ ਪਲਾਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਸਬੰਧੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਰੋਪੜ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਇਹ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਭਿਓਰਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ "ਭਿਓਰਾ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਲੀਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਭਿਓਰਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਅਲੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ:-

- (i) ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਹ ਮੋਹਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 9 ਮਈ, 1983 ਨੂੰ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (ii) ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।
- (iii) ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ A, B ਅਤੇ D ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦਾ ਸੀ।
- (iv) ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ 90 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੀਡ ਸੀ।

G arm ail Singh and another v. Raiinder Singh 43 5
(S.S. Nijjar, J.)

(v) ਬੰਬ-ਇੰਜੈਨ (ਕੈਗਰੀਮੈਂਟ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਰੋਪੜ ਦੀ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਨੇੜੇ ਸਰੀਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਿਓਰਾ ਨੇ 12 ਜੁਲਾਈ, 1985 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਰੋਪੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 11 ਜਨਵਰੀ, 1988 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 23 ਅਕਤੂਬਰ, 1990 ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 365 ਆਫ 1991 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 25 ਜੁਲਾਈ, 1991 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 15,000

(5) ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 12 ਜੁਲਾਈ, 1985 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ 12 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 12 ਜੁਲਾਈ, 1986। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਰਸੀਦ ਨੰਬਰ 280 ਮਿਤੀ 27 ਅਗਸਤ, 1981 ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੰਪ੍ਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਰੋਪੜ ਨਾਲ 500.

(6) ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

1. ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ , - ਮਿਤੀ 12 ਮਈ, 1985 ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। 5,000 ਬਤੌਰ ਬਿਆਨ? OPP2
2. ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ? QPD

3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

4. ਕੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

5. ਕੀ ਮੁਦਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

6. ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੋਂ 10,000? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

7. ਰਾਹਤ.

(7) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਹੈ।

(8) ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ 7 ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ:-

1. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਹੈ?

2. ਕੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

(a) ਜਦੋਂ 12 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਗਭਗ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 8 ਮਈ, 1991 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(b) 12 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤਾ 9 ਮਈ, 1983 ਦੇ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(c) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਅਖੌਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ 9 ਮਈ 1983 ਨੂੰ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪਲਾਟ ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- (d) ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: (ਏ) ਸਟੈਂਪ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ (ਬੀ) ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ (ਸੀ) ਦਸਤਖਤ/ਅੰਗੂਠੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ.
- (e) ਵਿਕਰੇਤਾ (ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਧਾਰਨ (ਲੇਟਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਅਸਧਾਰਨ (ਲਬੇਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
- (f) ਵੇਚਣ ਦਾ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ।
- (g) ਵੇਚਣ ਦਾ ਕਥਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯਮਤ ਲਿਖਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
- (h) ਲਿਖਾਰੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।
- (i) ਮੁਦਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ੱਕੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ।³

3. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(9) ਸ੍ਰੀ ਸੇਟ ਸ੍ਰੀ. 1 ਸੇਠੀ, d ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ 1 ਵਕੀਲ ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(10) ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਰੂਲ 27 ਦੇ

ਤਹਿਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ, 17 ਸਤੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

“ਇਹ ਆਰਡਰ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ.ਜੱਗਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ.ਜੱਗਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। PX ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਵਾਈ.

ਹੁਣ ਬਹਿਸ ਲਈ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਗਈ, ਅਗਲੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦੋਵਾਂ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰੀਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੀ. ਪੀ.ਵਾਈ ਫਸਟ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 110 ਮਿਤੀ 30 ਅਗਸਤ, 1988, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 419, 420, 463, 467, 471 ਅਤੇ 120 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਖਰੜ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਬਕਾ ਪੀਐਕਸ, 26 ਜੁਲਾਈ, 1999 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਪੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰੋਪੜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੱਕੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(12) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ, (1)** 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਵੀ **ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (2) ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।** ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ **ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਰੂਲ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(13) **ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ (4) ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਬਨਾਮ ਸੋਹਨ ਲਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾਸ ਜੈਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ

"10. ਹੁਣ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- (1) 1999 (2) ਆਰਸੀਆਰ 315
- (2) 1999 (4) RCR 611
- (3) 1993 (2) PLR 374
- (4) (2000) 1 SCC 434

ਅਜਿਹਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(11) ਇੱਥੇ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 20 ਅਗਸਤ, 1981 ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 1978 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ *ਦਿਲਬਾਗਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਦ ਚੰਦਰ* ਵਿੱਚ, ਐਲ.ਐਮ ਸਰਮਾ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 712-13, ਪੈਰਾ -5)।

“ਅਦਾਲਤ (ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ) ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਗਲਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।”

ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ

ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ "ਮਾਲਕ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। *ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਨੱਥੂ ਸਿੰਘ* ਵਿੱਚ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1991 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ 1978 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਵੈਕਟਾਹਲੀਆ, ਜੇ.

"ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਸੰਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਪਹੁੰਚ
ਦੁਆਰਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁੰਦਰਾ ਨਾਇਕਾ ਵਡਿਆਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ - ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। 15 ਜਨਵਰੀ, 1996 ਨੂੰ 1988 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਹਿਰੁੰਨੀਸਾ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਮ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵੈਕਟਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ 1988 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ 15 ਜਨਵਰੀ, 1996 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(12) ਦੂਸਰੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਖਲਾ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ 1981 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ 24 ਸਤੰਬਰ 1985 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ:-

“ਕੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ■ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ ਸੀ?”

ਪੁਆਇੰਟ 1 ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(14) ਕਾਫ਼ੋਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖੀ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ

ਇੱਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਾਬਕਾ। PX ਅਤੇ PY ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 26 ਜੁਲਾਈ, 1999 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਰੂਪਨਗਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਅਸਥਾਈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹਨ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

(15) ਮਿਸਟਰ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਨੇਹਰਾਲਫਦ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਭਿਓਰਾ" ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭਿਓਰਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭਿਓਰਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1, 2, 5 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਜ਼ਿਰੂਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ. ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ 1980 ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸਮਜ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੀ-1. ਸਿੱਖਿਅਤ ਟਾਈਰਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ-1 ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੇਰੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ, ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ **ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (5)**। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਗੜਦੀ ਖੋਜ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਬਣੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਗੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਭਵ ਸਿੱਟੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

(17) **ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਘੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“6 ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਧਾਰਾ 100 ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ”.

(18) ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿਲਬਾਗਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਦ ਚੰਦਰ, (7) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ

(5) AIR 2001 S.C. 1273

(6) JT 2000 (9) S.C. 571

ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“.....ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

(19) ਬਨਾਮ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਸੋਪਨ ਗੁਜਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (8) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“4. ਇਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 100, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੱਥ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ **ਸਰ ਚੁਨੀਲਾਲ ਬਨਾਮ. ਮਹਿਤਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੈਂਚੁਰੀ ਸਪਿਨਿੰਗ ਐਂਡ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ** ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1314 ਨੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ -

"ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ

(7) J.T. 1988 (3) S.C. 308

(8) AIR 1999 S.C. 2213

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਖੁੱਲਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਜਾਂ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਲਈ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ"।

(20) ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(21) **ਵੀਰਯੀ ਅੰਮਾਲ ਬਨਾਮ ਸੀਨੀ ਅੰਮਾਲ, (9)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਕਿ **ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਮੋਹਣੀ ਦਾਸੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) (10)**, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:-

“ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੈ

ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕੇ।

(7) J.T. 1988 (3) S.C. 308

(8) AIR 1999 S.C. 2213

ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

(22) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:-

"10. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਣ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਖੋਜ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ"।

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:-

"ਕੀ ਮੁਦਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ?"

(23) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਅਸਲ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(24) ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਆਪਹੁਦਰੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਏਸੀ ਅਰੁਲੱਪਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਲਿਆ ਨਾਇਕ, (11)। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"15. ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀ ਰਾਹਤ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਵਿਧਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ

(11) ਏਆਈਆਰ 2001 ਐਸਸੀ 2783

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ, ਇਹ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਵਾਧੂ ਫਾਇਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ

ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸ ਕੱਢੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(25) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਲਾਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੀਬਿਤ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਸਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਭਿਓਰਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(26) ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸਟੈਪ ਪੇਪਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(27) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ